

Bible mluví k srdci

VKolíně chtěli uskutečnit na náměstí projekt „Celonárodní čtení z Bible“.

Leč radní usoudili, že Bible patří do prostor k tomu vyhrazených: do kostela, kde ji lidé očekávají, kde její slovo uspává navyklé publikum.

Není to pravda. Vždyť Kristus kázal kdekoli, nejen v chrámě. Mluvil na ulici, cestou, po domech. Jeho slovo probouzelo, burcovalo, provokovalo. I dnes by upoutalo, kdyby se mohlo slyšet. Elity našeho světa však jeho učení podceňují, přezírají, snad jím i pohrdají. Ono totiž nutí k adoraci.

Na školách se přednášejí myšlenky antických i osvícenských autorů, jen ne ty Kristovy. Asi pro svoji prostotu, až výrazovou chudobu; bez abstrakce a teorie. Jenže právě proto mu rozumí lidé všech dob a generací. Mluví nejen k rozumu, ale zvláště k srdci. Tedy nejen náměstí, kostel či škola – ale především lidské srdce je onen „prostor k tomu vyhrazený“.

Milovat bez manželství

Život mimo manželství je v naší společnosti stále více rozšířen. Ve velkých městech žije asi čtvrtina všech dospělých jako tzv. singles, tedy nevázaní manželstvím nebo partnerstvím. Nám půjde spíše o tu formu života, která je zvolena jako výraz víry. Právě tento život bez manželství „kvůli nebeskému království“ je ve veřejné diskuzi stále znovu napadán a zpochybňován.

Říká se, že takový způsob života je proti lidské přirozenosti a vede nutně k psychickému zakrnění. Proto je nutno si jednou se vši otevřeností položit otázku, jaké šance a nebezpečí v sobě život čistoty bez manželství skrývá.

Když se Ježíše jednou ptali, na čem vlastně v životě záleží, odpověděl: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a svého bližního jako sebe“ (Lk 10,27). To nejdůležitější, co se máme v životě naučit, je tedy schopnost milovat.

Rozvoj naší schopnosti lásky závisí rozhodujícím způsobem na lidských vztazích, které nás formovaly: od vztahů k rodičům, sourozencům a příbuzným, po vztah k přátelům a přirozeně především k partnerovi nebo partnerce v manželství. Takové vztahy se dotýkají našeho srdce a naší duše, všech myšlenek a sil,

a tak od nás požadují růst a zrání naší schopnosti milovat. Proto rozhodující otázka pro lidi, kteří si zvolili celibátní formu života, zní, zda vidí šanci dále růst ve své schopnosti lásky i bez trvalých a intenzivních lidských vazeb.

Přiznání se k živému Bohu

Rostlina, která není zalévána, usychá a člověk, který neokouší lásku, chřadne. Proto je dobrovolný život bez manželství riskantní věcí. Kdo takovou formu života volí, vyjadřuje tím v posledku svou víru v lásku Boží. Skládá tím do jisté míry vyznání víry v osobního a milujícího Boha, které by se dalo formulovat přibližně takto: „Věřím v Boha, který je v lásce nakloněn člověku. Věřím tomu, že je možný osobní milující vztah k tomu Bohu. Věřím, že tato láska může natolik naplnit mé srdce a mou duši, mé síly a myšlenky, že tím moje schopnost lásky roste a zraje i přesto, že nevstupuji do manželského

partnerství. Chtěl bych svým životem v celibátní čistotě vydat svědectví o tomto milujícím Bohu.“

Takové vyznání v žádném případě neznehodnocuje přátelství, partnerství nebo manželství. Také ony jsou „svátostmi“, tedy vnějšími formami, které účinně vyjadřují lásku, kterou nám Bůh chce darovat. Přesto chce celibátní čistota vyjádřit bezprostřední lásku k Bohu – a v tom spočívá její velká šance stát se znamením naděje pro lidi, kteří musí žít bez manželství z jiných důvodů, nebo jsou zklamáni a zraněni ve své touze po lidské lásce.

Nebezpečné vyznání

Toto vyznání však v sobě skrývá i značná nebezpečí. Může totiž vést k tomu, že se láska chápe čistě duchovně a nebere se dost vážně tělesně-emocionální stránka lidské lásky. Rozhodnutí k celibátnímu životu může vést k tomu, že není nalezen vůbec žádný správný vztah k vlastním tělesným a emocionálním hnutím. Takoví lidé pak často zůstávají emocionálně nezralí. Mohou být chytrí, emocionálně ale působí povrchně. Nemohou správně vyjádřit ani náklonnost, ani odpor a mnohdy nejsou vůbec schopni vztahů, které by šly do hloubky. Jsou dokonce tajně závistiví nebo žárliví na láskyplné vztahy druhých, sotva je mohou připustit nebo o nich hovoří ironicky či znehodnocujícím způsobem. Takový vývoj osobnosti pak pohřbívá právě

ono přiznání se k lásce, které by člověk žijící v celibátě měl podat. Tak působí celibátní čistota nevěrohodně, neboť je zřejmé, že se tímto způsobem někdo pouze brání svým pocitům a své sexualitě.

Touha a zřeknutí

Kdo se chce stát schopným lásky jako celý člověk, potřebuje k tomu především celou sílu lidské touhy. Tak je tomu také u lidí, kteří skládají slib čistoty. Schopnost lásky nemůže dále zrát, jestliže je předem potlačena každá touha, každá náklonnost a každý požadavek. Touha je pohonnou látkou lásky.

Kdo své touze po lásce dává prostor, sní o tom, aby byl zcela přijat jako žena, jako muž, sní o bezpečí, blízkosti, něžnosti, o erotické hře. Takové sny mají také ti, kdo žijí v celibátu. Přesto se kvůli jiné lásce chtějí zříci podstatných zkušeností něžné lásky. Je velmi důležité, že se takové zřeknutí děje dobrovolně a že žije z naděje, vyplněné Boží láskou. Umění života bez manželství pro Boží království spočívá v tom, vydržet napětí mezi touhou a zřeknutím. Život lidí v celibátu působí vesměs jako torzo: fragment je utvářen s velkým uměleckým úsilím, ale přesto, že je jen úlohem, poukazuje na dokonalost celku.

Nebezpečí náhražkových přání

Není-li napětí mezi touhou a zřeknutím neseno živým duchovním životem, upadají ti, kdo žijí v celibátu, do

nebezpečí, že budou hledat naplnění v rozličných náhražkách. Někdo je nemírný v jídle a pití, je žádostivý v touze po uznání a potvrzení, krouží kolem sebe sama a zaplétá se do různých forem sebelibosti. Mnozí neznají míru při svých nárocích na druhé spolusestry, spolubratry a spolupracovníky, nebo věří, že si mohou jako náhradu dovolit drahé koníčky, cestování nebo vybavení. Může být zcela v pořádku příležitostně se dobře najíst a napít nebo cestovat, ale náhradní uspokojení s sebou většinou nese zákon nenasytlosti. Protože není sycena vlastní potřeba, zůstává hlad i po dalších náhradních uspokojeních. Takový celibátní život působí často jako slepé zrcadlo, které již neodráží světlo.

Disponibilita – lidské toulání?

Nejčastěji uváděný argument ve prospěch celibátu zní: Kněží a řeholníci se tím stávají svobodnější a disponibilnější pro práci, mohou se věnovat mnoha lidem a převzít služby, kterých by se manželé nemohli odvážit, mají více času pro svou službu a mohou být lehčeji přeloženi na jiné místo. I v tom jistě spočívá velká šance života bez manželství. Přesto ale právě tato disponibilita v sobě skrývá velká nebezpečí. Jak utvářet skutečné lidské vztahy bez jejich žádoucí stálosti? Když si řeholní sestra vytvoří v sirotčinci jako vychovatelka intenzivní vztahy k dětem, pak žijí děti z těchto vztahů – a sestra přiroze-

ně také. Je pak přemístění odpovědné a posilující? Nebo kaplan, který přijde do farnosti na jeden nebo dva roky: jak hlubokými se mohou stát jeho pastorační vztahy, když je nutné počítat s brzkým přeložením? Jak poctivě a hluboko se někdo může přiblížit k jiným spolučlenům svého kláštera, když se jeho složení často mění?

Celibátní disponibilita v sobě nese nebezpečí, že se brzo opotřebuje připravenost přijmout právě a do hloubky jdoucí vztahy s druhými. Výsledek pak může vypadat takto: milý řeholník, který docela dobře vystačí s mnoha odbornými a osobními vztahy, ale zároveň někde působí mělce. Budí dojem, že si již nikoho nepustí k sobě osobně blíž a je neschopen hlubších vztahů. Proto spočívá obtížná výzva života bez manželství v tom, že mezilidské vztahy jsou utvářeny tak, aby na jednu stranu byly poctivé a závazné, na druhou stranu netvořily vazby nebo závislost, které by vedly k velkým zklamáním.

Odpovědné utváření vztahů

To platí pro osobní přátelství stejně jako pro pracovní vztahy. Také lidé v celibátu žijí z lidského přijetí, srdečnosti a přátelství. Přesto je s životem bez manželství nutně spojena také jistá osamělost. Platí, že bolest takové osamělosti se nemá odhánět nebo maskovat, nýbrž se má snášet. Tak je například s každým přelože-

ním spojena řada osobních a profesních loučení. Jen tehdy, jsou-li taková loučení skutečně poctivě prožívána a protrpěna, je celibátní způsob života brán vážně a také ostatní, kterých se takové přeložení dotýká, se pak necítí opuštěni nebo otřeseni. Naopak, schopnost hlubších lidských vztahů takovým protrpěným loučením zraje.

Nakonec můžeme shrnout: Život v čistotě, bez manželství, se může podařit tehdy, jestliže dotyčný udržuje touhu po božské lásce a láskyplně zachází s lidskými vztahy. Ztroskotat může tehdy, jestliže má strach z pravé lásky a místo toho hledá naplnění někde jinde.

Franz Meures SJ

Přeložil Petr Kolář SJ

Převzato z bulletinu Jezuité 10/1992

Členové pražské jezuitské komunity na výletě v Českém Krumlově. Život bez manželství se může podařit tehdy, jestliže láskyplně zacházíme s lidskými vztahy
(Foto Jan Regner)

Je poutní pastorec jezuitská?

Čeští jezuité dnes spravují dvě poutní místa – více se o nich dočteme v následujících článcích. Nejprve se ale zastavme u toho, jakou roli hrála poutní místa v působení jezuitského řádu dříve, a jak je tomu dnes.

Jezuité vznikli jako městský řád – zrodili se ze společenství studentů sdružených kolem sv. Ignáce na univerzitě v Paříži a vždy se pohybovali uprostřed pulzujícího společenského a náboženského života novověkých měst. Navázali tak na působení žebrových řádů, z nichž zejména dominikáni a františkáni už během středověku ovlivnili náboženský život ve městech po celé Evropě.

Ve městě i na venkově

Během dvou staletí (16.–18. stol.) byly těžištěm působení jezuitů koleje. Šlo o řeholní domy, stavěné většinou na hlavních náměstích městských center, které byly zároveň veřejnými vzdělávacími institucemi – nejčastěji to byla gymnázia, ale i univerzity. Šlo o skutečná intelektuální centra regionů, v nichž se nacházely, ba dokonce jejich význam někdy přesahoval i hranice dané země. V té době byly Čechy a Morava pokryty sítí jezuitských kolejí téměř rovnoměrně.

Tento fakt ovlivňoval i život a práci jezuitů. Každý z nich prošel kromě

studia praxí vyučování na některém z gymnázií, kazatelskou činností v kostelích, sousedících s kolejemi, či sepisováním školních divadelních her, které se staly neodmyslitelnými součástmi městského kulturního života. Mnozí se stali univerzitními profesory filozofie a teologie.

Vedle toho každý jezuita strávil určitý čas misielemi na venkově – u nás to souviselo s rekatolizací během třicetileté války a po jejím skončení. Někteří se stali lidovými misionáři po celý zbytek života. Každá kolej také měla na venkově menší řeholní domy – rezidence, spolu s hospodářstvím, ze kterého se zajišťoval chod domů ve městech. V nich žily povětšinou pěti- až desetičlenné komunity jezuitů. Z toho vyplývá, že určitá menší část jich tehdy působila a žila i na venkově. Jejich prací bývala také starost o poutníky, neboť u asi poloviny českých a moravských rezidencí se nacházelo také poutní místo, ke kterému buď jezuité už přišli a rozšířili ho, nebo je přímo založili. Tak jezuité spravovali Svatou Horu, mari-

ánský kostel ve Staré Boleslavi, loretu v Římově a Golčově Jeníkově, mariánské svatyně v Bohosudově, ve východočeské Luži nebo v Tuřanech u Brna ad. Význam některých z těchto poutních míst později opadl, některá si ale uchovávají svůj regionální nebo diecézní význam doposud, i když u nich jezuité už od 18. století nepůsobí.

Barokní poutě

Poutní zbožnost byla charakteristickou masovou záležitostí barokní společnosti. Historik Zdeněk Kalista to svého času nazval projevem barokního „hledání Boha skrze tento svět“ – tedy na konkrétních, člověku blízkých místech viděných jako místa projevující se Boží milostí. Poutní místa spravovali také diecézní kněží nebo ostatní řeholní řády, takže jezuitské svatyně byly jen jedny z mnoha.

Barokní poutě byly projevem lidové zbožnosti v širokém slova smyslu – tedy celého „lidu Božího“, nejen prostých venkovanů, ale i měšťanstva a šlechty. Jezuité často vypravovali poutní procesí ze svého městského působiště na nejbližší poutní místo, v němž šli měšťané i studenti jejich škol. Poutní fenomén podporovali jezuité i tím, že ve svých městských kostelech na některý z bočních oltářů umísťovali milostný obraz či sochu nebo ostatky starořímských mučedníků, k nimž pak opět konali procesí. Několik

Barokní putování na Svatou Horu
(Repro archiv)

jezuitů se také věnovalo sepisování historických pojednání o poutních místech a jejich milostných obrazech či soškách – např. Bohuslav Balbín psal o Tuřanech a Svaté Hoře, Jan Miller o Bohosudově.

Složité návrat

Po obnovení řádu na počátku 19. století se jezuité vraceli do měst velmi obtížně – tehdejší liberální společnost je vnímala jako zastávce temného předosvícenského věku, a proto je ve městech nerada viděla. Ujímal se jich často šlechta, která jim přenechávala své venkovské statky, na nichž jezuité zakládali své internátní školy (např. univerzita Comillas ve Španělsku). V českých zemích se jezuité během 19. století mohli usídlit na venkovských poutních místech – roku 1853 v Bohosudově, kde jim bylo svěřeno německé

gymnázium, roku 1890 na Velehradě vznikl český noviciát a později gymnázium a papežská kolej, a roku 1887 na Svatém Hostýně. Příchod jezuitů do Prahy roku 1866 ke kostelu sv. Ignáce byl ojedinělý a způsobil ve své době skandál. V dalších městech mohli otevřít svá působišťe až ve 20. století (Hradec Králové, Praha-Bubeneč, Děčín, Benešov ad.). To vše zapříčinilo, že poutní místo Velehrad se stalo v obnoveném českém Tovaryšstvu do roku 1950 nejdůležitějším řeholním domem a často přímo faktickým centrem české provincie.

Dnešní priority

Po revoluci 1989 byl návrat jezuitů na jejich bývalá působišťe nejsnadnější právě na poutních místech – během února 1990 jsme se vrátili na Velehrad i na Hostýn, kde v prvních letech sídlil též noviciát. Bylo to v době, kdy jinde v Evropě jezuité v rámci návratu ke svému původnímu charizmatu od sedmdesátých let 20. století venkovské prostředí opouštěli a přenášeli svá působišťe opět do měst. I čeští jezuité našli po roce 1990 možnost vrátit se do měst, dokonce ke svým bývalým kostelům, kde nepůsobili od svého zrušení v 18. století – v Brně a Olomouci je nám svěřena pastorece univerzitních studentů.

Většina evropských jezuitských provincií dnes žádná poutní místa nespravuje. Pouze ve Španělsku se

jezuité starají o místa spojená s osobami svých zakladatelů, tedy o rodiště sv. Ignáce v Loyole a sv. Františka Xaverského v Javieru. V Polsku ještě spravuje varšavská jezuitská provincie mariánské poutní místo Święta Lipka. Dvě poutní místa spravovaná dnes českými jezuity jsou tedy v uvedeném kontextu unikátem.

Místo a cesta

Každé poutní místo bývá chápáno jako prostor obzvláště prostoupený Boží milostí, ať už se měla projevit zázraky spojenými s milostivým zobrazením Panny Marie či jiného světce, nebo zjevením, které církev uznala jako pravé. Poutní místo je cíl, místo spočinutí a načerpání duchovních sil.

Za zmínku ovšem stojí dnešní renezance pěšího putování. Nejen posvátné místo jako cíl pouti, ale i cesta, pěší pouť sama je dnes znovu objevována jako čas Boží milosti. Evropští jezuité se přidávají k silicímu hnutí pěších poutí do španělského Santiaga de Compostela a vypravují se na ně se skupinami mládeže. Čeští jezuité zase pravidelně konají poutě se studenty z Brna a Olomouce, ať už na jim svěřená poutní místa, či jinam. Zejména toto je budoucnost našeho poutního pastoračního působení – být těmi, kdo doprovázejí na cestě, v doslovném i v duchovním slova smyslu, a tak jít ve stopách sv. Ignáce, který sám sebe označoval za poutníka.

Petr Havlíček SJ

Velehrad přitahuje

Kdysi býval Velehrad významným centrem českých jezuitů – sídlil tu početný jezuitský noviciát a věhlasné jezuitské gymnázium. Dnes zde jezuité spravují pouze farnost. Velehrad ale zůstává významným poutním místem spojeným s počátky křesťanství na našem území. O tom, jak se jezuité snaží věnovat poutní pastoraci na tomto místě, hovoříme s velehradským farářem a zároveň superiorem šestičlenné jezuitské komunity P. Petrem Prádkou.

Velehrad je zároveň farností i poutním místem. Jaký je poměr mezi farní pastorační prací a poutní pastorací?

Nikdy jsem nevnímal tyto dvě činnosti odděleně. Každý přicházející do baziliky je poutníkem, ať přichází zblízka (z naší farnosti), či zdaleka (z různých míst naší vlasti nebo ze zahraničí). V bazilice máme samozřejmě vyhrazené časy pro naše farní bohoslužby a pobožnosti, což je většinou ráno nebo večer (nepočítáme-li svatby a pohřby). Jinak je ale bazilika k využití pro kohokoliv z poutníků, takže mohou kdykoliv přes den baziliku využít k osobní modlitbě, ke mši svaté nebo k prohlídce s naším vyškoleným průvodcem.

Co jezuité poutníkům na Velehradě nabízejí, a co naopak poutníci žádají?

Poutní místo není myslitelné bez zpovědní služby. Mnozí přicházejí ze širokého okolí právě proto, aby se očistili ve své duši a odcházeli domů naplnění Božím pokojem. Snažíme se nezklamat tyto přicházející. To je jeden okruh lidí, kteří sem přicházejí.

Druhý okruh tvoří poutníci přijíždějící z větší dálky naší vlasti nebo z jiných zemí Evropy, i z celého světa. Hlavně zde vidíme Poláky, Rakušany, Němce, Slováky, Slovincy, ale i Španěly nebo Italy, Američany, Kanaďany, ... Ti přijíždějí většinou se svým knězem a chtějí na tomto místě slavit mši svatou a často i využít naší průvodkyně k poznání pamětihodností baziliky.

V současné době je ovšem část baziliky a celý okolní areál v generální opravě, takže není možné mnoho jiného nabízet. V době vydání tohoto čísla bulletinu už bude ale situace jiná. Zprovozněno bude velké sociální zázemí (WC) vedle kaple Cyrilly a pak hlavně Velehradský dům sv. Cyrila a Metoděje, který vzniká rekonstrukcí historických budov bývalé sýpky a konírny. Od června

zde v těchto prostorách začíná fungovat infocentrum, cukrárna a poutní prodejna, kde poutníci najdou křesťanskou literaturu a devocionálie. V těže budou budou zpřístupněny prostory Velehradského muzea a Sál kardinála Tomáše Špidlíka SJ. V muzeu se nyní objeví některé dílčí výstavy, které od roku 2013 budou nahrazeny trvalou expozicí navazující na expozici pod bazilikou. Po dokončení prací počítáme s bohatou nabídkou nejen svátostného servisu, ale i nabídkou kulturního a duchovního obsahu.

Jaký je vztah mezi poutním místem a velehradským exercičním domem? Jsou exercitanti i poutníky?

Exerciční a poutní dům Stojanov nabízí poutníkům možnost ubytování a jiným možnost ztišení na několik dní a ponoření v ústraní do ticha modlitby a rozjímání. Jsme opět často žádáni o zpovědní službu pro ty, kdo si konají exercicie. Exercitanty vidíme v době jejich volna putovat do naší baziliky, kde si konávají pobožnost křížové cesty, kde spočívají před velehradským palladiem – obrazem Panny Marie Matky jednoty křesťanů. Zastavují se u hrobu arcibiskupa A. C. Stojana a v poslední době přicházejí především za hlavní oltář k sarkofágu kardinála Tomáše Špidlíka SJ, kde obdivují nádherné mozaiky slovinského jezuitu Marko Rupnika.

Jaký je vztah mezi farností a Maticí velehradskou? Kdo je nyní správcem poutního místa?

Matrice velehradská je občanské sdružení, které vzniklo roku 2007 proto, aby pomáhalo farnosti Velehrad zachovávat odkaz sv. Cyrila a Metoděje a rozvíjet toto místo v poutní místo evropského formátu. Matice vykazuje velice dobrou činnost ve prospěch rozvoje tohoto místa. Bere na sebe některé dílčí úkoly, které farnost pak řešit nemusí. Příkladem může být Růžencová poutní cesta ze Starého Města na Velehrad. Pořádá akce kulturní a společenské, které mají pěkný ohlas, např. hudební festival Šroubek nebo Cisterciácká pečeť. Kdo chce podporovat Velehrad, může tak učinit přes členství v Matici velehradské – informace lze najít na www.maticevelehradska.cz.

Správce poutního místa je stále tentýž – Římskokatolická farnost Velehrad. Vznikem matice se v této věci nic nezměnilo.

Co poutníky na Velehrad přitahuje převážně? Cyrilometodějská tradice, mariánská úcta, nebo historické počátky křesťanství u nás spojené s tímto místem?

Nevím, zda něco převažuje. Každou skupinu přitahuje něco jiného. Jsou takoví, kteří navštěvují místa, která navštívil bl. Jan Pavel II., a proto přijí-

Petr Přádka SJ před velehradskou bazilikou
(Foto Petr Hudec)

hlídku baziliky. Turisté o duchovní program nemají zájem; jen baziliku proběhnou, anebo si nechají o ní vyprávět od naší průvodkyně. Jí patří velké uznání za trpělivost při provádění skupin velmi často neukázněných žáků a studentů absolutně neznajících způsob chování v sakrálním prostoru. Míváme i skupiny, které po prohlídce žádají krátký varhanní koncert. To jim samozřejmě umožňujeme. Při tónech hudby může v člověku doznít to, co zažil a zaslechl v nádherném prostoru baziliky.

Jak se Velehrad připravuje na rok 2013 a na oslavy cyrilometodějského jubilea, kdy si připomeneme 1150. výročí příchodu slovan- ských věrozvěstů na Velkou Moravu?

Kdo teď přijede na Velehrad, je silně překvapen. Nádvoří u baziliky je oploceno a všude se pohybuje těžká stavební technika – bagry, rypadla, nákladní auta..., vše je rozkopáno. Chceme, aby se celý areál do roku 2013 objevil v nové kráse. Na webové stránce farnosti www.farnostvelehrad.cz lze sledovat, kolik dní nám zbývá do hlavního dne oslavy jubilea, tedy do 5. července 2013. Česká biskupská konference vydala na podnět Matice velehradské obrázek

dou i na Velehrad. Jsou jiní, kteří navštěvují hlavní poutní místa Evropy, a proto přijedou i sem. Jsou takoví, kteří vnímají Velehrad jako jakýsi počátek našich národních dějin a kultury a chtějí to tu vidět. Jsou takoví, a těch není málo, možná nejvíc, kteří vnímají, že zde je centrum cyrilometodějské úcty, a chtějí se tu modlit – za sebe, za národ, za Evropu.

Jaký je poměr turistů a poutníků mezi návštěvníky Velehradu? Rozlišuje se to? Lze nabídnout nějaký duchovní program i turistickým (nevěřícím) návštěvníkům?

Ne, my to nerozlišujeme, ale poznáme to. Poutníci zde totiž většinou chtějí mít mši svatou nebo nějakou pobožnost a k tomu případně pro-

sv. Cyrila a Metoděje s textem modlitby k jubileu v roce 2013. Každý den po mši svaté se tuto modlitbu všichni v bazilice modlíme. Zatím ve fázi úvah jsou konference, přednášky, koncerty a další akce vztahující se k jubileu.

Co specificky jezuitského lze do tohoto jubilea vnést?

My na Velehradě jsme silně vázáni fyzickou nebo vizuální přípravou poutního místa na uvedené výročí. Jezuité jako celek by měli pomoci vnést do povědomí lidí význam světců Cyrila a Metoděje nejen pro náš národ, ale pro celou Evropu. Myslím, že se tady jezuité mohou silně opřít o dílo a svědectví svého spolubratra kardinála Tomáše Špidlíka, který ukazoval na Velehrad jako na místo, kde se setkávají kultury a náboženské oblasti Východu a Západu. Jezuité by měli pomoci vytvářet povědomí o tom, že Velehrad je místo, kde se dá o jednotě nejen mluvit (na konferencích, sympoziích apod.), ale že je zde to pravé místo, kde je nutné se za jednotu modlit a kde je možné si tento dar vyprosít.

Rozhovor připravil Petr Havlíček SJ

Zpovědníci se o poutích nenudí
(Foto archiv farnosti Velehrad)

„Lid náš rád putuje“

Alespoň tak se to dočteme ve sbírce poutních písní z konce 19. století, kde autor v předmluvě dodává: „On navštěvuje rád v procesích hlavně ona místa, kde milostný obraz, neb socha Bohorodičky, ve zvláštní uctivosti se chová.“ Jak je tomu dnes, více než sto let poté, co byla napsána tato slova, na nejnavštěvovanějším mariánském poutním místě u nás, totiž na Svatém Hostýně?

Poutní sezona na „Hostýnku“, jak se místu mezi poutníky tradičně říká, je spojena se začátkem mariánského měsíce května. Místo však ožívá poutníky již od slavnosti svatého Josefa, kdy sem v neděli, která je nejbližší 19. březnu, každoročně připutují muži, aby si připomněli památku svého nebeského patrona. Poutníci sem přicházejí téměř neustále, a vzhledem k tomu, že se v tomto roce v bazilice podařila rekonstrukce podlahy s vytápěním, je pravděpodobné, že jejich množství v dalších letech vzroste též v zimním období.

Svatý Hostýn se zalidní především o poutních slavnostech. Jejich kalendář sestavuje zdejší duchovní správa, která rozlišuje především dva druhy takových poutí: jsou jimi poutě „stavovské“ a poutě u příležitosti vybraných svátků. Zatímco ty první mají za cíl přivolat na poutní místo členy různých profesních skupin nebo ty, kdo se zapojují do práce křesťanských kulturních a sportov-

ních sdružení, druhý typ poutních slavností zve na posvátnou horu křesťany ke společné oslavě jednotlivých tajemství víry, tak jak je prožíváme v průběhu liturgického roku.

A tak na Svatém Hostýně navázali během posledních dvou desetiletí na své dávné poutě hasiči, myslivci či včelaři, ke kterým se přidali například političti vězni, pedagogové, písařící křesťané, podnikatelé anebo letos poprvé i lékaři a pracovníci ve zdravotnictví. Asi nejnavštěvovanější bývá přitom pouť připravovaná v srpnu členy a příznivci sportovní organizace Orel. Z církevních svátků mají u svatohostýnských poutníků největší oblibu pochopitelně všechny mariánské svátky, zvláště pak slavnost Nanebevzetí Panny Marie, což je titulární slavnost zdejší baziliky minor, dále pak připomínka Všech věrných zemřelých, která se zde koná v rámci dušičkové pouti s předstihem již v říjnu. Oblíbené jsou také první pátky v měsíci. Pout-

ní chrám se pravidelně zaplní rovněž v poslední noci občanského roku, kdy zde věřící v modlitbě na poděkování, adoraci a při následném slavení eucharistie s otcem arcibiskupem děkují za Boží přízeň a vyprošují si Hospodinovo požehnání do začínajícího nového roku.

Místo modlitby

Mimo tato velká setkání putují nebo přijíždějí na zdejší poutní místo věřící z mnoha farností, které často doprovází i jejich duchovní otcové. Nechybějí však ani rodiny, skupiny mládeže či jednotlivci, kteří spíše nenápadně přicházejí, aby načerpali duchovní sílu do svých každodenních zápasů. „Lidé cítí, že Svatý Hostýn je promodlené místo. Často se sem vracejí, protože tu udělali duchovní zkušenost blízkosti Boha a přímlyvy Panny Marie,“ říká rektor kostela a představený jezuitské komunity na Hostýně P. Jiří Šolc, a připojuje: „Člověk nemusí hned myslet na nějaké okázalé zázraky, ale přímlyva Matky Boží na tomto poutním místě přinesla mnohým lidem pomoc v konkrétních obtížných životních situacích.“

Kdo přijde na Svatý Hostýn, hledá často příležitost ke ztišení a modlitbě. V bazilice má možnost účasti na mši svaté a přijetí svátosti smíření, což poutníci zvláště vítají. V poutním areálu je možné často potkat věřící, jak v tiché modlitbě nebo se zpěvem procházejí některou ze dvou

křížových cest. Nově mají k dispozici v našich zemích ojedinělou meditační Cestu světla, která byla vybudována za zvláštní péče otce arcibiskupa Jana Graubnera v roce 2010. Během čtrnácti zastavení zde může člověk rozjímat o velikonočních událostech od Ježíšova zmrtvýchvstání až po sešlání Ducha Svatého. Kdo na poutním místě zůstane i večer, může se v chrámě zúčastnit každodenní modlitby růžence, a kdo přijede během poutní sezony na první sobotu v měsíci, je zván na pobožnost k Panně Marii u tzv. Vodní kapele.

Nové poutní cesty

Na Hostýně se tradice spojuje s dneškem. „Lidé nacházejí i nové cesty,“ potvrzuje jeden ze zdejších jezuitů, P. Karel Říha. Dokladem toho, že fenomén poutnictví ožívá a hledá nové projevy i u nás, je skutečnost, že se v nedávné době podařilo poutními stezkami propojit tři významná moravská duchovní místa – Svatý Kopeček, Svatý Hostýn a Velehrad. Vznikla tak poutní cesta, některými hrdě nazvaná „moravská Compostella“, která měří kolem 115 kilometrů a která by měla ožít zvláště letos začátkem července, kdy se po ní poprvé vydají poutníci ze Svatého Kopečka, aby došli na Velehrad přesně v předvečer slavnosti sv. Cyrila a Metoděje. Cesty, na kterých doprovází poutníky informační panely s náboženskými, ale i kulturněhistorickými údaji, jsou svědectvím nejen o spo-

lupráci tří sdružení, matic, které na všech zmíněných poutních místech působí, ale také obcí a dárců, kteří myšlenku velkoryse podpořili. Kromě jmenované pouti cyrilometodějské si tradici pomalu prošlapává i noční postní pouť z Kopečka na Hostýn, pouť otců s dětmi či svatováclavská pouť, které mají výchozí bod na Velehradě.

Třeba to budou i tyto cesty, které na Svatý Hostýn kromě poutníků dovedou i další návštěvníky, turisty nebo cyklisty, kteří na poutním místě nechybí ani dnes. Snad si právě díky těmto poutním stezkám lidé více uvědomí, že vrch Hostýn není jen atraktivním tipem na víkendový výlet. Ať tak, či onak, pro všechny je na vrcholu hory otevřená stálá expozice

Svatohostýnského muzea o zdejších dějinách, a ti, kdo se objednají, mohou využít i nabídku prohlídky poutního místa, a mimo bohoslužby i chrámu, s průvodcem. Jak je navíc zřejmě známo, lze si na Svatém Hostýně také zajistit ubytování v jednom ze tří náležitě zařízených poutních domů, které jsou k tomuto účelu určeny, a strávit zde i několik dní.

Služba poutníkům

Roku 1887 přišli na Svatý Hostýn první jezuité, kteří zde s výjimkou komunisty vnucené čtyřicetileté přestávky působí dodnes. Jejich apoštolské působení má především dvě ohniska: slavení eucharistie a svátost smíření. Zvláště ve zpovědnících tráví hostýnští *patres* notný kus poutní sezony a v tomto ohledu roz-

Zimní
západ slunce
nad Hostýnem
(Foto Petr Janek)

hodně netroškaří. Podle slov provinciála českých jezuitů P. Františka Hylmara by se dvě pro hostýnskou pastorační typické služby, totiž kázání a zpovídání, měly vyznačovat především „praktičností“. Je přesvědčen o tom, že je důležité, aby si poutníci odnášeli zcela konkrétní podněty pro svůj křesťanský život. Jezuité pak podle něj na Hostýně i významně přispívají k tomu, aby zde tvůrčím způsobem a ve vzájemném souladu mohly rozvíjet svoji činnost také všechny další subjekty, které přispívají k životu poutního místa, ať již jde o organizátory jednotlivých poutí, olomoucké arcibiskupství, anebo Matici svatohostýnskou.

Posledně jmenované občanské sdružení, jehož protektorem je olomoucký arcibiskup, je s duchovní správou místa v každodenním kontaktu. Posláním matice je nejen péče o hmotné zázemí poutníků, která se soustředí zejména na chod poutních domů, ale též například i pořádání duchovních obnov a cvičení. Rok co rok zde nabízejí exercicie pro své členy a při sestavování programu duchovních cvičení myslí též na jezuitu. Z členů České provincie Tovaryšstva Ježíšova dává na Svatém Hostýně již řadu let ignaciánské exercicie zvláště P. František Lízna. V posledních letech se zde se skupinami vysokoškolařů vypravují také jezuitští studentští faráři z Olomouce a Brna. Pokud jde o další spolupráci s maticí, nelze

nepřipomenout, že zasloužilým členem jejího výboru je bývalý dlouholetý rektor baziliky P. Jan Chromeček SJ, který též přispívá pravidelně do čtvrtletníku Listy svatohostýnské.

Jak je vidět, postřeh o tom, že „náš lid rád putuje“, neztratil svoji aktuálnost ani v prvních letech třetího tisíciletí. Jen formy se tu a tam mění. Jednou z posledních podob poutníků jsou ti „virtuální“, kteří díky kameře a internetovému připojení mohou kdykoli vstoupit do dění ve svatohostýnské bazilice i ze svých domovů. Jak dosvědčují příslušné záznamy, je takových duchovních poutníků již celá řada. Navíc bohoslužby lze díky vymoženostem soudobé techniky sledovat i ze záznamu. Těm, kdo by rádi na Svatý Hostýn putovali s duší i tělem, pak P. Šolc vzkazuje: „Nelitujte času, který věnujete svému nitru, a přijďte v modlitbě předložit prostřednictvím Panny Marie svůj život Bohu. Je to příležitost k poznání a prohloubení životního povolání.“ A dodejme: Nepodaří-li se vám přijít již tento rok, pak určitě zavítejte na Svatý Hostýn v roce příštím, který při příležitosti výročí sta let od korunovace zdejší sochy Panny Marie s dítětem Ježíšem vyhlásil olomoucký arcibiskup jako rok jubilejní.

Robert Svatoň

Myšlení je hledáním jednoty

Nedávno vydal Karel Říha SJ svou zatím nejosobnější knihu Hledání středu. Především lyrické prózy v první části tohoto opusu mapují jeho život od roku 1943 až do současnosti. S pomocí mnoha metafor se snaží promluvit i o momentech niterných úzkostí a bolestného hledání. K této publikaci se proto stočil i náš rozhovor, ale otázky mířily k věcem, o kterých autor ve své knize pomlčel.

Co vás přimělo k rozhodnutí odhalit českému publiku, které zatím znalo jen vaše filozofické práce a překlady, své nejvnitřnější prožitky?

Opravdu jsem dlouho váhal, zdali mám tyto osobní zážitky vydat napospas. Potom mě však jedna příbuzná upozorňovala, že „svíčka už brzy dohoří“. Tedy jsem to poslal do nakladatelství, s nadějí, že to snad prospěje někomu, kdo kolísá, jako svědectví, že i v celibátu je možný krásný vztah k ženě, když její obraz je prozářen světlem Panny a Matky. Ale to je jen částečný motiv, vložený do svědectví o „životě nazírávém“, který se otevírá základním rozhodnutím (mravní konverzí): v něm jako by nám vzešel nový svět a prohloubil se smysl skutečnosti. Abych to řekl jedním slovem: všechny věci dostávají osobní tvář a mluví k nám velmi srozumitelnou řečí. To je moje základní zkušenost, o kterou jsem se chtěl podělit.

Byl jsem dvojnásobně překvapen reakcí na tento můj opovážlivý počín. První překvapení byla vstřícná a pohotová odpověď nakladatelství Trinitas a velmi pečlivá práce redaktorky. Druhé, s čím jsem nepočítal, bylo velmi malé pochopení toho živého nervu mého poselství v ohlasech, které mi došly: „Nic mi to neříká“. „Je to chmurné“. Ale také: „Je v tom veliké ticho“ aj. Toho posledního a podobných ohlasů si velice vážím. Jsou bratrské, sesterské duše, které se ozvaly – co krásnějšího si mohu přát?

Mám dojem, že některé momenty vašeho života jako by zůstaly stát stranou. A to navzdory tomu, že jistě musely být pro vás neméně významné. Nedožíváme se například mnoho o vašem vstupu do jezuitského řádu. Kdy jste se k tomuto kroku odhodlal a co vás vedlo k tak zásadní životní volbě?

Jakési pozadí nebo neurčitá dispozice k mému vstupu do jezuitského řádu byl na gymnáziu pocit, že podání českých dějin a literatury – pokud za války německé úřady tyto předměty vůbec nezakázaly – bylo jaksi záludně proticírkevní, či dokonce protikřesťanské (Machar, Vančura, Olbracht, a konečně nejvyšší autorita – Jirásek). Moji spolužáci to brali, a někteří potom snadno podlehli komunismu, já jsem se uzavřel ve svém vzdoru. Viděl jsem ovšem jako mladý člověk všechno černobíle, dnes bych více rozlišoval. Rozhodujícím motivem ke vstupu však bylo osobní setkání s P. Šilhanem SJ, který mi velmi imponoval.

Svou formaci jste zahájil v Československu, a to ve velmi pohnuté době. Mnoho jezuitů bylo v padesátých letech uvězněno nebo svůj život trávili v internaci. Řeholní život byl ilegální, církevní školy zrušeny a zakázány. Jak vzpomínáte na tuto dobu?

Kdosi kdysi vyjádřil mínění, že jezuita, který v tehdejší době nebyl ve vězení, by se musel stydět. To by padalo přímo na mou hlavu: nebyl jsem ani souzen, ani vyslýchán, pouze dva roky a dva měsíce internován. Potom jsem žil šestnáct let jako dělník. Nic ode mne nežádali, kromě tělesné práce, a já jsem zase nic nežádal od nich. Jednou mi tajemník církevního úřadu nabízel studium v Litoměřicích a já jsem to odmítl. Ukradli mi ovšem osmnáct nejneprodnějších let života.

Rok po svém kněžském svěcení jste emigroval a v roce 1970 ukončil teologická studia na univerzitě v Innsbrucku. Tam jste také po dvou letech nato obhájil doktorát. Jak jste toto prostředí vnímal?

Můj první a trvalý dojem v Rakousku byl: to je docela jiný svět – svobodný. Spolubratři nás přijali a starali se o nás, úřady byly vstřícné, lidé s námi tehdy ještě sympatizovali, v církvi však vznikaly různé proudy a napětí.

Celých dlouhých osmnáct let jste pak působil v duchovní správě v Rakousku. V druhé polovině tohoto období jste úzce spolupracoval s Vatikánským rozhlasem a českou kolejí Nepomucenum v Římě. Chápal jste to tehdy jako službu pro českou církev?

Byl jsem roku 1980 požádán, abych ve Vatikánském rozhlasu zastupoval jeden rok P. Čupra SJ, který měl dokončovat řádovou formaci. Když to rakouská řádová provincie, kde jsem byl aplikován, dovolila, považoval jsem to za svou povinnost. Poněvadž v domě skriptorů pro mne místo nebylo, octl jsem se trochu nechtěně v české koleji Nepomucenum. Ale s rektorem mons.

Vránou jsme si dobře rozuměli, a z jednoho roku se vyvinulo devět let. Vedle prací pro rozhlas a různých služeb pro české a slovenské bohoslovce jsem se také staral o uprchlíky z domova, kteří v Nepomucenu nalézali prozatímní útočiště.

Co vám běželo hlavou, když jste se vracel po tolika letech v zahraničí zpátky do vlasti?

Vracel jsem se do vlasti 8. června 1990. Bylo to něco, v co se jen málokterí odvažovali doufat. Nejvíce mě tehdy udivovalo, že všichni lidé mluví česky. Bylo to dojemné, stejně jako setkání se známými obzory krajín. Ale rodiče a bratra jsem mohl navštívit už jen na hřbitově.

Jako jsem nikdy nemíval stesk po domově, tak i tehdy mě napadaly spíše starosti. Těšil jsem se, že přijdu ke svému řemeslu – filozofii, kterou jsem měl přednášet na teologické fakultě v Olomouci, ale přišlo to tak nečekaně, že jsem na to byl málo připraven. Ale zvládl jsem to s pomocí skript někdejšího našeho Filozofického institutu v Děčíně, kde jsem studoval v letech 1948 až 1950. Toto pojetí filozofie v duchu transcendentálního tomizmu, které ostatně dále rozvíjeli někteří profesori v Innsbrucku, bylo stále ještě aktuální. Dnes bych k němu měl už trochu kritický postoj, začleňoval bych je do širších souvislostí.

Během několika let jste vydal pěknou řádku knih a překladů. K osobnostem, které vás nejvíc intelektuálně ovlivnili, patří bezesporu Maurice Blondel. Přeložil jste dokonce jeho základní dílo Filozofii akce. Čím vás tento myslitel zaujal? Je jeho přínos aktuální i pro dnešní dobu?

Základní intuice v díle Maurice Blondela (1861–1954) je tato: svobodné rozhodnutí otevírá horizont nových zkušeností. Jinak, filozofičtěji řečeno: akce a kontemplace se podmiňují navzájem. To však byla i moje zkušenost, jak jsem už řekl. Objev Blondela byl pro mne šťastné setkání s osobou a myšlením, které rozlišeněji podávalo a do důsledků rozvíjelo to, čím jsem i já žil. A k druhé otázce, čím je jeho myšlení aktuální pro dnešní dobu. Považuji je za svrchovaně aktuální jako alternativu k jednostrannému intelektualizmu (antickému, tomistickému či jakémukoli jinému), jenž zakládá pravdu na (konkrétně nedosažitelném) „archimedovském bodě“ identity myšlení a bytí v sebevědomí a je snadno napadnutelný postmoderní kritikou. Naproti tomu je základ blondelizmu širší, totiž cyklicky vzájemné určení poznání, chtění a bytí, které uniká relativizmu; tomu odpovídá i změněná definice pravdy:

Některé z publikací
Karla Říhy, jichž je
autorem nebo
překladačem
(Foto archiv)

oproti „abstraktní shodě rozumu a věci“ klade Blondel „konkrétní shodu mysli a života“. To je sice svou logikou daleko od tzv. filozofie života, ale přesto se stalo předmětem tvrdých střetů, např. i u nás ve Filozofické revue. Blondelovi to však umožňuje přehodnotit mimo jiné i Kantovu kritiku důkazů Boží existence. Bohužel je zájem o tuto filozofii konkrétní u nás příliš malý. Lépe je tomu na Slovensku. Přeložil jsem kromě Blondelovy doktorské disertace *L'Action* (1893; česky *Filozofie akce*) i malý výbor z tohoto díla jako snadnější uvedení, pod příznačným titulem *Logika činu* (nakladatelství Trinitas, 2002).

Podílel jste se i na překladu Základů křesťanské víry jednoho z největších teologů 20. století Karla Rahnera. Němčina tohoto autora je ovšem velmi obtížná, ve znamení nekonečných souvětí, krkolomných struktur a velmi neobvyklých neologizmů. Jak složité bylo převést jeho myšlení do češtiny?

Překládat teologické spisy Karla Rahnera je vlastně nemožné. Překladatel je postaven před alternativu: buď zachovat jeho složitá souvětí (Němci říkají: *Schachtelsätze* – věty vložené ve větách), a potom je to proti duchu češtiny, nebo je rozložit na řadu krátkých vět, a tím mizí charakter Rahnerova myšlení a ztrácí se i souvislost. Já jsem volil první možnost, lingvista (který měl

poslední slovo) druhou možnost. Šťastný jsem z toho nebyl. Přesto bylo první vydání v Trinitas rozebráno během jednoho roku. V druhém revidovaném vydání jsem po dohodě s lingvistou opravil některé terminologické nepřesnosti, ale charakter vět se už změnit nedal. Vděčnější práce je překládat Rahnerovy meditativní a spirituální texty. Tak vyšel půvabný spisek Slova do mlčení (rovněž v Trinitas).

Věnoval jste se také teologu Erichu Przywarovi a přeložil jeho stěžejní dílo *Analogia entis*. Nedávno jste vydal také knihu o jeho teologii exercicií. Můžete našim čtenářům tuto publikaci přiblížit?

Co je *analogia entis*? Je to pokus o řešení následujícího problému. Myšlení je hledání jednoty mezi pojmy a jim odpovídajícími věcmi. Bez jakékoli jednoty by se naše myšlení a v důsledku toho i naše osobnost a skutečnost sama rozpadly na spoustu nesourodých zlomků. Jsou však věci, které se neshodují jednoznačně v žádném společném znaku (obecném pojmu, kategorii): např. podstata a kvalita, kvantita jako základ mechanismu a činnost předpokládající svobodný vzmach.

Aristoteles a po něm scholastika řeší tento problém tím, že tyto pojmy jsou sice vypovídány v různém významu, ale přece ve vztahu k jednomu společnému, a to je pro Aristotela podstata jako jsoucno svébytné, kdežto ostatní jsoucna jsou závislá na podstatě. Toto řešení je nedostačující, jak upozorňuje Przywara: Existují totiž jsoucna, která jsou v polární opozici, tj. sama sebou, nemají ani žádný společný vztah k něčemu třetímu – např. tělo (podléhající přírodním zákonům) a duch (jenž je sám sobě zákonem) aj.; a přece tato jsoucna tvoří jednotu – např. v člověku – ovšem jednotu stále ohroženou, vztah bez vztahu, obsahující nepřeklenutelnou trhlinu a hrozící rozpadem.

V čem vidí Przywara řešení?

Řešení je podle Przywary v radikálním pojetí analogie, které už není na úrovni gnozeologické, nýbrž existenciální: povýšením na vyšší úroveň. To připomíná pojem *quod magis* (co více napomáhá) ignaciánských exercicií. V tom se patrně Przywara inspiroval, nalézal v tom strukturní princip veškeré skutečnosti a učinil to zpětně výkladovým principem teologie exercicií. Jeho hlavní dílo *Analogia entis* je nedocenené. Rahner prohlásil: „Pravý Przywara teprve přijde“, ale v dnešním rozpadu společenských svazků by bylo velmi potřebné.

Applikací *analogia entis* – vedle principů čistě teologických – je velké dílo *Deus semper maior* (Bůh vždy větší). Je to dvoudílná teologie exercicií, číta-

jící celkem téměř tisíc stran. Je to četba obtížná, ale fascinující. Udělal jsem stručnou interpretaci, která vyšla pod titulem *Bůh vždy větší* (nakladatelství Refugium, 2010). Nejsou to přednášky, nýbrž teologická reflexe. Ale vzali jsme to s jedním mladým knězem za podklad společných duchovních cvičení a on na závěr řekl: „Je v tom zvláštní krása, taková německá.“

Na čem v současné době pracujete? Na co se můžeme těšit?

Mám hotový překlad malého, ale obsažného dílka od Paula Archambaulta, týkajícího se hlavně Blondelovy pozdní tvorby, s názvem *Iniciace do Blondelovy filozofie* jako krátký traktát metafyziky. Neodvážuji se to však nabídnout nějakému nakladatelství, poněvadž tyto věci zůstávají ležet. Tak vlastně nemám ani motivaci k dalším podobným počínům. Moje literární texty *Hledání středu* jsem chápal jako v jistém smyslu testament. Tedy by logicky už nemělo následovat nic dalšího, i když jsem si vědom, a vědí to i moji přátelé, kterých si velice vážím, že moje brázda zůstává nedooraná. Už není ani síla, ani čas, ani pohoda k práci. A hlavní podmínka: aby nám Pán Bůh dal alespoň trochu radosti; bez radosti se nedá žít, tím méně pracovat.

Ptal se Jan Regner SJ

Karel Říha (*1923) po gymnáziu studoval teologii v Brně (1943–45) a na Lateránské univerzitě v Římě (1945–46), kde také vstoupil do jezuitského řádu. Po noviciátě na Velehradě pokračoval v letech 1948–50 ve studiu na řádovém Filozofickém institutu v Děčíně. V roce 1950 byl internován a v letech 1952–68 pracoval jako dělník v průmyslu, zemědělství a ve stavebnictví. V roce 1968 emigroval do Rakouska, kde na univerzitě v Innsbrucku dokončil studia teologie a dosáhl doktorátu filozofie. Mnoho let působil v duchovní správě v Rakousku a od roku 1979 býval po větší část roku v Římě, kde mimo jiné spolupracoval s Vatikánským rozhlasem. Do vlasti se vrátil v roce 1990 a až do roku 2001 přednášel filozofii na CMTF UP v Olomouci. Je autorem mnoha knih a překladů.

Jezuitští mučedníci 20. století

V lednu tohoto roku měl jezuitský postulátor pro kauzy blahořečení a svatořečení Anton Witwer SJ ve Vídni přednášku o jezuitských mučednících 20. století. Její druhou část, kterou přinášíme, věnoval několika jezuitům umučeným nacisty a obětem kmenové nenávisti v Africe.

(dokončení z minulého čísla)

Po souhrnném přehledu jezuitského martyrologia 20. století bych rád věnoval místo několika postavám z oněch tří set mučedníků. Pomohou nám je představit jejich vlastní texty nebo zprávy, které o nich podali očití svědci jejich mučednictví.

Již jsem zmiňoval, že jedním z kritérií mučednictví je, že pronásledování křesťanů musí pocházet z nenávisti k víře nebo k podstatné ctnosti. K tomu bych však rád předeslal, že nacisté ve Třetí říši usilovali také o to, aby pronásledované nejprve očernili, a tím je společensky zneemožnili. Adolf Hitler měl při jednom důvěrném rozhovoru ve třicátých letech pronést: „Katolická církev je velká věc. (...) Nechybí jim důvtip a znají lidi, ti kněžíouři. Jsou dost chytrí na to, aby se nedali zatahnout do nějakého boje. Jestliže to ale přesto udělají, já z nich nebudu vyrábět žádné mučedníky. Budeme je pranýřovat jako sprosté zločince. Strhnu jim z tváře ctihodnou masku a když

to nebude stačit, zesměšním je a vystavím obecnému pohrdání. Nechám o nich natočit filmy, ve kterých ukážeme dějiny těch černokabátníků. Ukážeme celou tu změť nesmyslů, ziskuchtivosti, ohlupování a podvodů, jak z lidí vytahovali peníze a jak o závod čachrovali se židy.“

Tato slova jistě nepotřebují další komentář. Jen doplníme, že Třetí říše pronásledovala především ty církevní představitele, kteří prohlédli nacistické intriky, odhalili je a bojovali proti nim.

Svědectví jiných

Nyní bych rád uvedl svědectví o mučednictví dvou spolubratřích, kteří zemřeli na následky mučení nebo útrap v lágrech a žalářích. Napsal je P. Otto Pies o svých spoluvězních z koncentračního tábora Dachau.

Prvním je **P. Werner Barkholt SJ** (25. 5. 1902 – 18. 7. 1942). Nacisté ho měli na mušce kvůli jeho kázáním, přesto museli několikrát zastavit soudní řízení pro nedostatek

důkazů. Po posledním zatčení 8. srpna 1941 se dostal do koncentračního tábora v Dachau, kde vynikal svými hlubokými kázáními a pastorační mezi spoluvězni. O jeho konci vypráví P. Otto Pies toto:

„Když se u nás všech začaly mnohem vážněji projevovat následky hladu, dělaly se mu opuchliny, protože navíc trpěl srdeční slabostí. Duchovně byl připraven na všechno. Nemohl se přirozeně ubránit pocitům strachu a slabosti, avšak nikdy si nenaříkal ani nereptal, vždy se odevzdával do Boží vůle a s chvějící duší a silným srdcem se vzb chopil a posiloval jiné. Jednoho rána, ještě ho vidím před sebou – měli jsme své pryčny vedle sebe oddělené jen těsnou uličkou – stál po budičku opřen o tříposchodovou postel a říkal mi úzkostným hlasem, jako by tušil to nejhorší, že už nemůže stát na nohou. Nohy měl silně napuchlé a srdce velmi slabé. S velkou námahou se oblékl a musel bezpodmínečně nepochodovat na Appellplatz na sčítání – dokonce i mrtví tam museli být přivlečeni, a také se někdy stávalo, že těžce nemocní, které tam na ramenou nesli kamarádi, zemřeli cestou. Potom jsme ho chtěli zavést na revír (na ošetrovnu) a pokusit se, aby byl přijat. Na chodbě nás ale potkal SS-Oberscharführer Fronappel, který se zeptal, co se děje, a několika kopanci nás vyhnal. Později se nám přece jen podařilo dosáhnout přijetí

na revír. To bylo rozloučení s lágrem i se světem. Ležel na revíru dva dny, viditelně slábl a 18. července 1942 tiše zesnul. Nemohl jsem k němu zajít, ale jeden ošetřovatel a jeden přítel-kněz, který u něho mohl být, mi pak sdělili, že měl na tváři tichý radostný úsměv. Příští ráno přivezl nákladní vůz třicet rakví, které pak byly v krematoriu vyprázdněny, a dovezl je přes Appellplatz zpátky na revír pro mrtvé příštího dne. A my věděli, že jeden z ubohých svlečených mrtvých, kteří byli odvezeni ke spálení, je P. Werner Barkholt.“

O P. Augustinovi Benninghausovi SJ (7. 11. 1880 – 20. 7. 1942), který byl zatčen v červenci 1941 v Münsteru a přes policejní vězení v Bochumu a koncentrační tábor Sachsenhausen přišel do Dachau, vypráví P. Otto Pies toto:

„Pater Benninghaus byl dopraven do Dachau z koncentračního tábora Sachsenhausen u Berlína. Když dorazil transportem do Dachau, byl v zuboženém stavu, naprosto vyhladovělý a vyzáblý, duševně otupělý a zmatený. V Sachsenhausenu ho totiž jeden esesák krátce po příjezdu tak zbil, že narazil hlavou na hranu stolu. Zůstal ležet s otřesem mozku a následky tohoto „přivítání“ už nikdy nepřekonal. Stále trpěl bolestmi hlavy a otupělostí. K tomu přistupoval velký hlad a stoupající tělesná slabost, jež mu dělala velké starosti. Ruch lidí na bloku pro nově příchozí

ho naplňoval pocitem naprosté ztracenosti. Bezohledné a brutální zacházení s příchozími ho muselo ještě více zastrašit. Velitel tábora novým vězňům vždy zdůrazňoval: „Německý národ vás vyvrhnul ze svého středu!“ To měl pater Benninghaus co nekrutěji pocítit a zakusit. Bylo otřesné vidět tohoto velkého muže, jak byl vyhladovělý a zesláblý, kost a kůže, zastrašený a bezmocný v tom uřvaném a bezohledném davu na přijímacím bloku, jak tápavě hledá s miskou v ruce cestu k nějakému tichému místečku. My z bloku 26 jsme se k němu nemohli dostat, ale snažili jsme se s ním navázat styk přes posly. Avšak sami jsme byli chudí, takže jsme mu nemohli mnoho pomoci. Po několika týdnech se dostavila těžká furunkulóza (vředy), v lágru časté onemocnění následkem podvýživy. Pater byl proto dopraven na revír. Pokud vím, ještě jednou se vrátil na přijímací blok, ale úbytek sil rychle pokračoval, takže zakrátko se opět ocitl na revíru, z něhož se už nevrátil. Při naprosto nedostatečné péči a výživě tam tiše ležel a čekal na smrt, která ho vysvobodila 20. července 1942. Několikrát se nám podařilo tajně mu dopravit svaté přijímání, jedinou posilu a útěchu, které se mu dostalo.“

Vlastními slovy

Po těchto dvou svědectvích o smrti spolubratří na následky krutého a nelidského zacházení v koncent-

račním táboře Dachau bych rád uvedl texty, které mohou ozřejmit třetí podmínku mučednictví: věřící musí jednat s vědomím, že jeho chování ho může stát život. Předešlá dvě svědectví byla vyprávěna jinými, nyní se mučedníci mohou ujmout slova sami.

Rád bych začal krátkým textem snad nejnámějšího německého mučedníka z doby nacismu **P. Alfreda Delpa SJ** (15. 9. 1907 – 2. 2. 1945). Tři týdny před svou popravou naznačoval svou smrt v dopise z 11. ledna 1945, který byl propašován z věznice Berlin-Tegel:

„Chce-li Pán Bůh tuhle cestu – a všechno tomu nasvědčuje – tak já musím jít dobrovolně a bez zahořklosti. Jednou budou moci jiní žít lépe a šťastněji, protože my jsme zemřeli. Prosim také přátele, aby nebyli smutní, nýbrž aby se za mne modlili, dokud budu potřebovat pomoc. A pak ať se spolehnou na to, že jsem byl obětován, a ne jen zabít.“

Ochota k obětování vlastního života se ukazuje v následujících krátkých poznámkách **P. Aloise Grimma SJ** (24. 10. 1886 – 11. 9. 1944), který působil dlouhá léta jako profesor v koleji Stella Matutina ve Feldkirchu a v koleji St. Blasien. Jeden špicl, který se na něho obrátil jako čerstvý konvertita, ho udal, a tak byl 14. října 1943 ve Feldkirchu zatčen, dopraven do Innsbrucku a odtud

Alfred Delp SJ († 1945)
před nacistickým soudem
(Foto archiv)

po několika dnech přes Mnichov do Berlína. Byl obžalován z rozkladu armády a napomáhání nepříteli, a proto byl odsouzen k trestu smrti stětím. V dopisech na rozloučenou svým sourozencům a spolubratrům takto vyjádřil smysl svého života i své smrti pro sebe i pro druhé:

„Umírám pro Boží království, věrný Kristu a jeho církvi. Jdu vstříc smrti jako dítě katolické církve, jako člen Tovaryšstva Ježíšova. (...) Dávám svůj život za Boží království, které nemá konce, a za Tovaryšstvo Ježíšovo, za mládež, za náboženství v naší vlasti. Snažím se svou smrtí

oslat smrt Spasitele a být mu podobný. Nevěřte, že jsem zločinec.“

Věrní pastýři

Po těchto svědectvích z doby nacistu bych rád poukázal ještě na jiný typ pronásledování, který souvisí s rozhodnutím vytrvat jako dobrý pastýř ve svém poslání, i když člověk ví, že ho to může stát život. Bratr **Bernhard Lisson SJ** a **P. Gregor Richert SJ** našli oba svou smrt 27. června 1978 v Magondi ve Rhodesii, dnešním Zimbabwe. V jednom dopise líčil P. Gregor Richert svou zvláštní situaci ve Rhodesii těmito slovy:

„Ještě nedávno jsme byli náramně hrdí na své měřitelné výkony, na viditelná znamení a snad i pomníky naší hrdosti, které vyrůstaly jako houby po dešti: na naše školy, nemocnice, kostely atd. Sloužily přirozeně také k užítku těch, kdo nám byli svěřeni. Ale nyní, po násilném uzavření nebo svévolném zničení tolika našich zařízení – je to všechno určeno k tomu, aby to pustlo a zůstávalo v rozvalinách a aby to bylo zapomenuto?!

(...) Myslím si, že je na čase, aby po období spíše vnějšího růstu zapouštělo Kristovo poselství kořeny hlouběji než předtím. Má-li toho být dosaženo, pak ten, kdo se upsal tomuto úkolu, musí ze svého srdce prolít svou krev! Vždyť naše činnost se nedá srovnávat s jakýmkoliv zaměstnáním nebo pracovním místem, z něhož lze podat výpověď, když se podle našeho názoru a s ohledem na zdraví nebo dokonce vlastní život zdá, že není vhodné. Jediná zásada všeho našeho myšlení a jednání, jediný princip života je a koneckonců zůstává sám Ježíš Kristus, který dal svůj život za své ovce, a to za mnohem beznadějnějších okolností, když ho všichni opustili a utekli, když ho celý národ odmítl a zavrhl. Být mu stále podobnější, stejní jako on, právě v onom „být pohrdáni a odmítnuti lidmi“, a přitom se s rozpaženými rukama modlit za nepřátele – to zůstává naším povoláním a úkolem, po

němž musíme v modlitbě, v touze i ve skutečích vztahovat své ruce.“

Jenom šest měsíců nato byl také ve Rhodesii zavražděn **P. Gerald Pieper SJ**. V posledním dopise z 8. prosince 1978 svým přátelům psal, že dobře ví o svém ohrožení a že ho čeká mučednická smrt: „Vánoce ve válce – není to protirečení? Není snadné být plný radosti a hlásat poselství andělů o pokoji na zemi, když se lidé v bezprostřední blízkosti zabíjejí, když téměř každá rodina v této zemi oplakává milovaného člověka. Pro miliony lidí je to dnes, bohužel, stejně jako před dvěma tisíci lety, stále stejná hořká skutečnost – navzdory všem našim „vyvozenostem“ není žádná vyhlídka na opravdový mír.

Mnozí z vás se asi ptají: Stojí to vůbec za to? Neměli by se tito lidé ponechat sami sobě? Proč pomáhat, když přece všechno skončí v plameni? Proč investovat peníze a životní práci, jsou-li lidé tak nevděční? Věřte mi, kdybychom nyní odtud odešli, byli bychom jako pastýř, který opustí své ovce, protože je nádeník. Nemohli bychom nikdy zase číst toto podobenství s dobrým svědomím. (...) Prosím vás proto i nadále o vaše pochopení, o vaši modlitbu a o vaši pomoc.“

*Anton Witwer SJ
Přeložil Josef Koláček SJ
(redakčně zkráceno)*

Jiný de Mello

Anthony de Mello
Hledání Boha

Ignaciánská duchovní cvičení
Praha, Portál 2011, 192 s.
ISBN 978-80-7367-848-7

Indického jezuitu a autora desítky knih, jež prosluly i mezi českými čtenáři, není jistě třeba představovat. Známe ho především jako duchovního spisovatele mnoha, v nejlepším slova smyslu provokativních statí a sbírek příběhů. Nyní se na pultech knihkupectví objevil jeho opus, který možná v mnohých příznivcích vyvolá nejedno překvapení. To se nevyčerpá jen ve faktu, že je to první kniha, která nevyšla v kormorním nakladatelství Cesta, ale v mnohem větším Portálu. Zaskočit

může někoho i to, že indický jezuita se zde ukazuje jako velký znalec duchovních cvičení Ignáce z Loyoly a ignaciánské spirituality vůbec.

Publikace Hledání Boha je přepisem zvukového záznamu série přednášek určených pro jezuitu a řeholní sestry, kteří tvořili užší skupinu sedmi spolupracovníků jeho centra Sádhana. O pečlivou redakci textu se postarali jezuité Gerald O'Collins, Daniel Kendall a Jeffrey LaBelle. Ti seřadili materiál podle souslednosti témat v Ignácově knize exercicií, dohledali zdroje citací a text opatřili cennými poznámkami.

Autor začíná úvodní statí Duchovních cvičení, tzv. „Východiskem a základem“, a postupně prochází všechny „čtyři týdny“, aby jednotlivé části opatřil svým zasvěceným komentářem a poučením. Kniha se tak stává cennou pomůckou nejen pro ty, kteří druhé v exerciciích doprovázejí, ale i pro každého, kdo se snaží porozumět tomuto stěžejnímu pramenu ignaciánské spirituality. Tato duchovnost ostatně není určená jen pro členy jezuitského řádu, ale pro každého, komu není cizí Ignácovo konání a duchovní smýšlení.

Jan Regner SJ

Zprávy

Praha

■ Jezuitský kostel sv. Ignáce zveřejnil od 1. dubna nové domovské stránky na adrese ignackostel.webnode.cz. Návštěvníkům nabízí lepší orientaci v aktivitách, informace o bohoslužbách a kontakty na jezuitu, kteří při tomto chrámu působí, i jejich spolupracovníky.

■ V pořadí již čtvrté Svatojánské slavnosti se konaly v sobotu 14. května na Karlově náměstí. Akci pořádala duchovní správa při kostele sv. Ignáce a občanské sdružení Divadlo VJečné v čele s herečkou Janou Radojčíc. Nad poutí převzala záštitu Městská část Praha 2 a finančně ji podpořilo i Ministerstvo kultury České republiky.

Na programu multikulturního festivalu byla vystoupení jak profesionálních, tak amatérských umělců. Nechyběly ani koncerty vážné hudby a duchovní program v kostele sv. Ignáce, dále tvořivé dílny pro rodiny s dětmi, soutěže, pouťové atrakce a ukázky mezinárodní kuchyně. V sále bývalé Družinské kaple a na zahradě jezuitské rezidence bylo připraveno též několik divadelních představení. Program ukončilo večerní vyprávění o hvězdách s Ondřejem Randákem, který je autorem vý-

stavy fotografií instalované ve věži kostela sv. Ignáce.

■ Arcibiskup Dominik Duka slavil ve středu 18. května v kostele sv. Ignáce večerní bohoslužbu na poděkování za dílo Likvidace lepry. Po skončení mše bylo podepsáno ujednání o dalším rozvoji této pomoci malomocným. Slavnostního aktu se zúčastnil i P. Vojtěch Eliáš, prezident Arcidiecézní charity Praha. Občanské sdružení Likvidace lepry založil akademický malíř Jiří Holý v roce 1992 jako plod modlitebního společenství scházejícího se právě při kostele sv. Ignáce. Pražský arcibiskup Dominik Duka chce přispět k zachování a dalšímu rozvoji činnosti tohoto díla.

■ V kostele sv. Ignáce se v úterý 7. června večer konala česko-japonská zádušní mše za oběti zemětřesení a tsunami v Japonsku. Mši sloužil otec Ludvík Armbruster SJ, který v Japonsku působil v duchovní službě a jako univerzitní profesor více než čtyřicet let a dokonale srostl s japonským prostředím. Liturgickým zpěvem se k modlitbě připojila *Schola Gregoriana Pragensis* pod vedením Davida Ebena a opat Saikawa Buntai z buddhistické školy Tendai, představený liturgického sdružení

Gyosan-ryū Tendai shōmyō. Obě pěvecká tělesa spolu již více než dvanáct let spolupracují na projektu postaveném na souznění gregoriánského chorálu a tendaiských liturgických zpěvů shōmyō. Zádušní bohoslužbu organizovala Česko-japonská společnost v rámci svých kulturních a duchovních akcí na podporu obětí zemětřesení.

Brno/Gulbarga

■ Biskup diecéze Gulbarga v severní části indického státu Karnátaka Robert Miranda požádal jezuitu z místní řádové provincie, aby v jeho diecézi zřídili Centrum vyššího vzdělávání. Ti se tohoto úkolu ujali a hledají finanční prostředky na jeho realizaci. Proto v březnu 2011 navštívil Prahu indický jezuita Vincent Crasta, pověřený získáváním finančních prostředků pro tento projekt. V pondělí 6. června večer se pak v brněnském kostele Nanebevzetí Panny Marie konal benefiční koncert ve prospěch budovaného centra. Na koncertě zazněly písně v podání Ireny Budweiserové, dlouholeté zpěvačky skupiny Spirituál kvintet. Akci pořádala duchovní správa jezuitského kostela Panny Marie a Nadační fond Campianus.

Brno

■ Do farnosti Lesná zavítal v polovině května redaktor české sekce Vatikánského rozhlasu otec Josef Kolářek SJ. V Duchovním centru Brno-Lesná sloužil večerní mši sva-

tu a po bohoslužbě přečetl svou stať Bílý mučedník, imaginární interview o životě, utrpení a pohřbu jezuitského kněze P. Antonína Zgarbíka. Setkal se rovněž s brněnskými studenty.

Klatovy

■ O víkendu na přelomu dubna a května se konaly v pořadí již páté Barokní jezuitské Klatovy. I letos se jich zúčastnil mladý historik P. Miroslav Herold SJ, který během sobotního dopoledním bloku promluvil nejprve o historii a podobách úcty k ostatkům svatých a poté se věnoval jednomu z římských prvomučedníků, svatému Oenestini. Jeho kosterní pozůstatky lze dodnes shlédnout na levém bočním oltáři klatovského kostela Neposkvrněného početí Panny Marie a svatého Ignáce. Sobotní večerní rekviem za zemřelé pochované v klatovských katakombách sloužil jezuitský provinciál P. František Hylmar.

Velehrad

■ K prvnímu výročí úmrtí kardinála Tomáše Špidlíka SJ sloužil 8. dubna olomoucký arcibiskup Jan Graubner společně s apoštolským nunciem Diegem Causerem a brněnským biskupem Vojtěchem Cikrlem ve velehradské bazilice zádušní mši, které se účastnili také členové olomouckého a římského Centra Aletti. Právě jeho římský umělecký ateliér pod vedením jezuita P. Marka Rupnika dokončoval v těch dnech mozaikovou

výzdobu na sarkofágu kardinála Špidlíka. Po zádušní bohoslužbě tak mohli návštěvníci baziliky poprvé shlédnout toto umělecké dílo.

Prešov/Košice

■ V polovině měsíce dubna se v Prešově uskutečnila mezinárodní vědecká konference na připomínku prvního výročí úmrtí kard. Tomáše Špidlíka SJ. Ve dnech 13. a 14. dubna ji pořádala Řeckokatolická teologická fakulta Prešovské univerzity ve spolupráci s Papežským východním institutem a michaloveckým spolkem sv. Cyrila a Metoděje. Cílem konference nazvané „Přínos kardinála Špidlíka k poznání teologie a spirituality křesťanského Východu“ bylo přiblížit širší akademické obci vědecké dílo tohoto znalce křesťanského Východu. Na dvoudenní konferenci přednesli své příspěvky jak jeho bývalí žáci z římských univerzit a Centra Alletti, tak i ostatní badatelé ze Slovenska a České republiky.

Následně se 27. dubna uskutečnily v Košicích dvě přednášky pořádané jezuitským centrem Východ–Západ Michala Lacka. Týkaly se Velehradu a odkazu kardinála T. Špidlíka SJ. První přednášku nazvanou „Ikografie sarkofágu Tomáše Špidlíka a její teologické poselství“ pronesl spolu s Luisou Karczubovou představený olomoucké jezuitské komunity Michal Altrichter SJ. Druhou přednášku, týkající se nadcházející-

ho výročí příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, přednesl prof. Pavel Ambros SJ.

Řím

■ Generální představený Tovaryšstva Ježíšova pater Adolfo Nicolás představil v březnu nové změny ve vedení řádu. Zahrnují restrukturalizaci sekretariátů jezuitské kurie v Římě, založení malé komise, která bude stále promýšlet poslání řádu, a vytvoření římské skupiny, která bude tyto změny reflektovat a zkoumat.

Všechny uvedené změny jsou podle generálního představeného odpovědi na stále aktuální výzvy řádu, který se chce dále držet vytčeného cíle a hledá přitom ty nejlepší nástroje, které by mu umožnily „rozeznat Boží vůli a velkoryse a efektivně odpovědět na Kristovo povolání,“ dodal otec Adolfo Nicolás.

Washington

■ Předseda dolní komory kongresu USA navrhl na začátku května na tradiční post kaplana sněmovny reprezentantů amerického jezuitu Patricka J. Conroye, jenž do té doby působil jako kaplan na Jesuit High School v Portlandu. Otec Conroy byl sněmovnou zvolen a 25. května vykonal slavnostní přísahu. V celkovém pořadí šedesátý kaplan sněmovny reprezentantů je teprve druhým katolickým knězem v této funkci a vůbec prvním členem jezuitského řádu, který byl na tento post zvolen.

Jubileá

P. Josef Cukr	Velehrad	12. 9.	65 let kněžství
P. Rudolf Dušek	Praha	12. 9.	65 let kněžství
P. Rudolf Zubek	Český Těšín	12. 8.	60 let kněžství
P. Karel Weichsel	Velehrad	17. 8.	60 let kněžství
P. Josef Hladiš	Kolín	5. 7.	40 let kněžství
P. Vlastimil Ovčáčík	Velehrad	5. 7.	40 let kněžství
P. Josef Cukr	Velehrad	7. 9.	75 let v Tovaryšstvu
P. Rudolf Dušek	Praha	7. 9.	75 let v Tovaryšstvu
P. Pavel Ambros	Olomouc	31. 7.	35 let v Tovaryšstvu
P. Václav Umlauf	Praha	14. 8.	20 let v Tovaryšstvu
P. Miroslav Herold	Brno	14. 8.	15 let v Tovaryšstvu
P. Jan Rybář	Trutnov	16. 7.	80 let
P. František Lízna	Vyšehorky	11. 7.	70 let
P. Josef Stuchlý	Brno	10. 8.	45 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 25. března do 4. května 2011

Ondřej Garncarz, Jablunka nad Bečvou; František Hradil, Stará Ves; Petr Kvapilík, Kroměříž; P. Jindřich Z. Charouz OPraem, Úsobí; p. Klener; Květoslava Břežovská; Marie Adamová, Ústí nad Orlicí; Josef Jakubiček, Zlín; Ing. Karel Pelikán, Bukovany u Hodonína; Stanislav Tománek, Štítná nad Vláří; Marta Hučínová, Praha; Libor Polák, Brno; MUDr. Ivan Říha, Prachatice; Ing. Stanislav Vybíral, Sedlčany; Jarmila Zindulková, Blansko; Anna Kubíková, Tvrdonice; Ing. Vojtěch Tomeček, Vnorovy; Ludmila Vitteková, Lidečko; Prof. PhDr. Josef Kolmaš DrSc., Praha; Jan Blaha, Dolní Bojanovice; P. Josef Šindar, Tišnov; Miloslav Popelka, Jalubí; Římskokatolická farnost Nové Město na Moravě; Cyril John, Česká Třebová; Vít Kuběna; Ing. Miloš Homoláč, Praha; Dr. Helena Pavlincová, Brno; Marie Sodomková, Praha; MUDr. Milan František Růžička, Praha; Ing. Josef Šedivý, Moravská Nová Ves; Karel Gleisner, Mladá Boleslav; Marie Plíšková; Emanuel Míšek; Miroslav Těra, Trutnov; Ing. František Holešínský, Hodonín; Anna Palová, Frýdek-Místek; Ing. Jindra Grecová, Praha; Marie Niedermertlová, Příbyslav; Ludmila Sobíšková, Praha; Vilém Sitte, Podolí u Brna; Římskokatolická farnost Frýdek-Místek; Zdeněk Doležal, Praha; Hana Šimková, Praha; Česká provincie Kongregace deér Božské lásky, Opava; Pavel Kopka, Libušín; Tomáš Pelc, Frýdek-Místek; MUDr. Barbora Jiříčková, Olomouc; Silva Vydrová, Praha; Miloslav Kořenský, České Budějovice; Josef Dušek, Hradec nad Moravicí; Josef Sýkora, Kroměříž; Prof. PhDr. Josef Unger CSc., Brno; Vlasta Kmentová, Kolín; Ing. Jiří Doležal, Ostrava; Hana Mrázová, Přešov; MVDr. Ladislav Košelka, Sobotka; Ing. Miloš Veselý, Brno; Milan Pilát, Brno; Terezia Lokajčíková; Mgr. Gerik Císař, Černošice; Karel Štáva, Smečno; Václav Dlapka, Střelice u Brna; Pavel Rathouský, Rychnov nad Kněžnou; MUDr. Markéta Voborská, Stochov; Jan Honus, Pišť; Mojmír Trávníček, Nový Hrozenkov; PhDr. Vladimír Směkal, Brno; Ing. Karel Voplakal CSc., Praha; Jiří Hanáčik, Zlín; PhDr. Petra Bělohávková Ph.D., Čáslav; Milena Šimánková, Praha; Vladimír Čuprunov, Praha-Horní Počernice; Arnoštka Polnická; Ing. Miroslav Riess; P. Josef Šik, Brno-Lesná; Ing. Zdenka Galleová, Praha; Ing. Jindřich Kania, Znojmo; Vít Blaha, Vracov; P. Robert Kunert SJ, Olomouc; P. Antonín Duda, Rosice nad Labem; Vaculovičovi, Kroměříž; Josef Havlát, Velké Němčice; Jana Sobková, Frýdek-Místek; Ludmila Kovaříková, Brno; Karel Pažourek, Brno; Marie Horáková, Žďár nad Sázavou; Antonín Kazda; Sestry Voršílky; Ing. Ludvík Motyčka, Brno; Ing. Václav Vinš, Praha; Adolfa Regnerová, Červený Kostelec; MUDr. Ladislav Pílka, Brno; Bohuslava Pavlů, Brno; Josef Stoklásek, Otrokovice.

Všem dárcům upřímně děkujeme